

השיעור מוקדש לע"נ סמ"ר נעם יעקב הי"ד בן חיים וגילה יבלא , שנהרג ביום י"ג מנחם אב ה'תשס"ו בקרב בלבנון, תנצב"ה.

דף ב.

ג. תוד"ה: מעידין!

1. לבירור חיוב דין גלות ע"פ עצמו וע"פ עדים.
2. לבירור גדר הדין אין אדם משים את עצמו רשע!

הקדמה.

קושית התוס'!

גלות גם מטעם כפרה וגם מטעם עונש.

שיטת הריטב"א: כשהנידון מודה לעדים, אין הזמה.

שיטת התוס' כהריטב"א.

קושית המהרשא על התוס' כאן.

מחלוקת הראשונים האם אין אדם משים עצמו רשע הוא גם בטענות או רק בעדות?
מחלוקת בעלי התוספות בענין אין אדם משים עצמו רשע!

הקדמה.

שנינו במשנה ב.:

"כילד העדים נעשים זוממין מעידין לנו... צאיץ פלוני ש הוא חייב לגלות אין אומרים יגלה זה תחתיו אלל לוקה ארבעים".

ויש לעיין, האם גלות שרצו הע"ז לחייבו היא בתורת עונש או בתורת כפרה כקרבן? ומזה באנו לשאלה, האם אדם גולה ע"פ עצמו או לאו? שאם הוא כפרה אפשר שאדם נאמן על עצמו, אך אם הוא עונש אינו נאמן. ואת"ל דאינו גולה ע"פ עצמו, האם גולה ע"פ עצמו, שהרי לכאורה, אם הוא מודה לדבריהם שוב א"א להזימם ונמצא שעדותם אינה בת הזמה ול"ש עדות, וא"כ אין כאן עדי גלות, וחזרנו שוב לשאלה האם הוא גולה ע"פ עצמו?

קושית התוס'!

הקשו התוס' ד"ה: 'מעדידין':

"וא" ת האך הס יכול לומר מזיד יכול לומר מזיד
יכול לומר מזיד יכול לומר מזיד יכול לומר מזיד
לכח מליעא (דף ג:)."

כלומר, מכיון שאין הרוצח במזיד גולה אלא רק הרוצח בשוגג, הרי שיכול הנתבע לטעון כלפי העדים 'מזיד הייתי ולהיפטר מן הגלות.

ויש להקדים ולהעיר, דקושית התוס' אינה קושיה על עצם פרשת עיר מקלט שבתורה. דהתם עסקינן במי שרוצה לגלות ע"מ להינצל מגואל הדם ועל מנת שיתכפר לו. לעומת זאת הכא עסקינן במי שאינו רוצה לגלות, ולפיכך מחפש הוא טענה ואמתלא כיצד להינצל מן הגלות. והראיה דבעינן עדים במשנתנו כדי לחייבו גלות, מכלל דאינו רוצה לגלות.

ברם, יש לעיין מה מועילה לו טענה זו ע"מ שלא לגלות, והרי כבר הקדים וטען 'לא רצחתי', וכיצד יועיל לו שיחזור ויטען עתה 'מזיד הייתי' ע"מ לפטור עצמו לגלות, הרי הוא מוכחש עתה ע"פ ב' עדים? ואין לומר, דטענת 'מזיד הייתי' היא מתורת מיגו, דהא מיגו במקום עדים לא אמרינן? ויש לומר, דהנתבע בטענתו השניה 'מזיד הייתי' אינו משנה את דבריו להכחיש העדים, אלא מתרץ ומסביר אח"כ את דבריו שאמר 'לא רצחתי' ואומר שכוונתו היתה לומר 'לא רצחתי שוגג אלא מזיד', ולפיכך יפטור עצמו מגלות.¹

והביאו התוס' מקור לדין זה של 'מתרץ לדיבוריה' מב"מ ג: גבי אכלת חלב:

"אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין אמר רבי מאיר אם הביאוהו

שנים לדי מיתה חמורה לא יביאוהו לדי קרבן הקל אמרו לו מה אם ילכה לומר מזיד הייתי יפטר".

ובכריתות י"ב. דנה הגמ' מאי טעמא דרבנן שיכול לטעון 'מזיד הייתי':

¹ ונאמן לתרץ את דיבורו וטענתו אפילו באופן דחוק, כמבואר בב"ב ל"א. וחוי"מ פ"א, ובלבד שלא יסתור לגמרי את דבריו הראשונים.

"איבעיא להו מאי טעמא דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרין מינו דאי צעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור".

היינו ב' טעמים נאמרו שם לרבנן :

1. משום שקרבן הוי כפרה, ובכפרה אדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים. שהרי אם הוא אינו מכיר בחטאו מה תועיל לו הכפרה?! והרי נאמר 'או הודע אליו חטאתו' מכלל שאם אינו חייב כפרה.
2. משום שיכול לפרש דבריו ולומר 'לא אכלתי שוגג אלא מזיד' ולפטור עצמו מקרבן.

גלות גם מטעם כפרה וגם מטעם עונש.

אמנם, יש לחלק בין קרבן דהוי כפרה, לבין גלות דהוי גם עונש וגם כפרה. דהכי מוכח מדברי הרמב"ם בהל' רוצח ושי"נ ו', א' ד' שכתב :

"שלקה הם ההורגים בלא כוונה יש הורג בשגגה והעלמה גמורה וזהו שנאמר בו (שמות כ"א י"ג) ואשך לא אדם ודינו שיהיה לערי מקלט וינצל כמו שצ"ל".

ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לאונס והוא ש"אכרע במיתת זה מאורע פלא שאינו מני ברוב מאורעות בני אדם ודינו שהוא פטור מן הגלות ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו.

ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון והוא שיהיה בדבר כמו פשיעה או שהיה לו להזהר ולא נזהר ודינו שאינו גולה מפני שעונו חמור אין גלות מכפרת לו ואין ערי מקלט קולטות אותו שאין קולטות אלא המחוייב גלות בלבד לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור".

פסק, דרק רוצח בשגגה חייב גלות. אך הרוצח בשגגה הקרובה למזיד אינו חייב גלות כיון שחמור עונו טפי, וכן הרוצח בשגגה הקרובה לאונס אינו חייב גלות, כיון שרציחתו קלה יותר מן השוגג. ונבין מכך, דגלות היא גם כפרה וגם עונש :

• דאי גלות היא רק עונש, מדוע הרוצח בשוגג הקרוב למזיד אינו גולה? הרי הוא חמור טפי ושייך להענישו לפחות כדרך שמענישים את השוגג הקל ממנו? אלא ע"כ גלות היא גם כפרה, ולפיכך הרוצח בשוגג הקרוב למזיד, אינו ראוי לכפרה זו.

• ואי גלות היא רק כפרה, מדוע הרוצח בשוגג הקרוב לאונס אינו גולה? הרי הוא קל טפי ושייך ליתן לו כפרה כדרך שמתכפר השוגג הקל ממנו? אלא ע"כ גלות היא גם עונש, ולפיכך הרוצח בשוגג הקרוב לאונס, אינו ראוי לעונש זה.²

וכן ידויק מדברי הרמב"ם שם ז', ב', דגלות היא גם כפרה :

"רולא שנגמר דינו להגלותו ומת קודם שיהיה מוליכין עצמותיו לשם ורולא שמת צעיר מקלטו קוצרין אותו שם ובעת שימות הכהן הגדול מוליכין עצמות הרולא משם לקברי אבותיו".

אם כבר מת הרוצח בשגגה מדוע יקבר בעיר מקלט עד מות הכ"ג? הרי כבר מת ואין שייך בו דין עונשין, וכן א"צ לנוס מגואל הדם? אלא על כורחך אע"פ שמת בעי כפרה וגלותו היא כפרתו. ולכן קוצרין עצמותיו בעיר מקלט לכפר עליו, עד מות הכ"ג שאז תמה כפרתו ונרצה.

וכן ידויק מדברי הרמב"ם שם ה', ט', דגלות היא גם עונש :

"רולא שנגמר דינו להגלותו ומת קודם שיהיה מוליכין עצמות הרולא משם לקברי אבותיו".

כלומר, רוצח בשגגה היוצא מחוץ לעיר מקלטו התיר עצמו למיתה. הרי שיש עליו חומרה, שאם יוצא מחוץ מעיר מקלטו הותר דמו למיתה ע"י גואל הדם.

שיטת הריטב"א:כשהנידון מודה לעדים, אין הזמה.

אך הריטב"א העלה³ אופן נוסף שיכול הנתבע לטעון ע"מ להיפטור, והוא שיוודה לדברי העדים ויאמר 'בפניכם רצחתי', ומתוך כך הרי א"א להזימם כיון שבעל הדין מודה לדבריהם, ומתוך כך אין עדים על רציחתו רק על פי הודאתו, ואין אדם גולה על פי עצמו (כפי דיכריע הריטב"א להלן בדבריו), וז"ל הריטב"א כאן :

"מעידין אנו באיש פלוגי שחייב גלות. פי רש"י ז"ל שמעידין שהרג את הנפש בשוגג. ודקדקו עליו ז"ל דבמאי עסקין אם בשהוא מודה לדבריהם אין כאן הזמה".

ויש בדבריו חידוש גדול. דנראה שמקורו של הריטב"א הוא ממ"ש בגמ' ב"ק ע"ה: ⁴ שאמרו שם :

"אמר רב אחא ברביה דרב איקא לא דכולי עלמא הולאה לטביחה לאו הולאה היא אלא בעדות שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי כגון דאתו סהדי ואמרי ליה גנבת ואמר להו גנבתי וטבחתו ומכרתי מיהו לא צפניכס גנבתי אלא צפני פלוני ופלוני ואיתי סהדי ואזמינהו ללא צאפיייהו גנב ואתו פלוני ופלוני ואסהידו זיה דגנב וטבח ומכר ובהא קמיפלגי דרבנן סברי הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הויא עדות וסומכוס סבר עדות שאי אתה יכול להזימה הויא עדות והא קיימא לן דעדות שאי אתה יכול להזימה לא הויא עדות הני מילי היכא ללא ידעי צאיזה יום צאיזה שעה לדיכא לעדות כלל אכל הכא סויעי הוא דקא מסויעי ליה".

² ואפשר עדיין לחלק ולומר שאינו זקוק לכפרה כיון שקרוב לאונס.

³ וכתב כן ע"פ הרמב"ן.

⁴ וכפי שהובא באריכות בשיעור א.

כלומר, אליבא דסומכוס, במקום שהנידון מסייע לעדים ולפיכך א"א להזים העדים, אין אומרים הכלל דעדות שאי אתה יכול להזימה היא ולי"ש עדות⁵, אלא שמה עדות, משום שמה שמסייעים לו מוכיח שאינם משקרים. אך חכמים פליגי עליה וס"ל דבמקום שהנידון מודה לעדים ולפיכך א"א להזים העדים, עדיין אומרים הכלל דעדות שאי אתה יכול להזימה היא, ולכן ל"ש עדות, והלכתא כחכמים, וס"ל דעדות שא"א להזימה הוא פסול מגזה"כ.

אמנם, בגמ' בב"ק שם עסקינן לכאורה רק לענין חיוב הממון. דמשום שבממון אמרינן הודאת בע"ד כק' עדים דמי, ולפיכך פוסל העדים משום שא"א להזימם לענין הממון. אך מ"מ עדיין יש תורת הזמה על העדים הללו לענין פסולם לשאר עדויות וביטול העדות. כך סבר התוס' רא"ש בב"ק שם.

אך חידושו של הריטב"א בסוגין הוא, דמכיון שהודאת בע"ד כק' עדים דמי לפטרו מן הממון, הרי שאין כאן הזמה כלל, והרי מעתה נעקרה עדותם לחלוטין מתוך שאינה בת הזמה לענין הממון, ואין הם נעשים עדים ואין בהם תורת הזמה כלל וכלל, שאינם נפסלים לעדות. נמצא אליבא דהריטב"א, דבמקום שהוא מודה לדבריהם אין תורת הזמה כלל. ומכיון שכך הרי שליכא עדים המחייבים אותו גלות דעותם ל"ש עדות, והוא אינו גולה ע"פ עצמו. נמצא שאליבא דהריטב"א נפטר הנידון מחיוב גלות במה שהודה לדברי העדים שרצח.

שיטת התוס' כהריטב"א.

ונראה דאף התוס' דידן ס"ל כן כהריטב"א. שהרי בגמ' בב"ק שם נתקשו הראשונים, מדוע אין העדי גניבה שהוזמו והודה בע"ד לדבריהם לוקין ויתקיים בהם תורת הזמה בכך? ותרצו הראשונים בב' אופנים:

1. כתוס' רא"ש, דאין חיוב מלקות בעדים לקיים תורת הזמה אלא בד' מקרים בלבד (ב"ג וב"ח, גלות, עבד עברי וכופר) שבהם אין דין הזמה כלל. ולפיכך, עדי גניבה שהוזמו, אע"פ שילקו אין קיום דין הזמה במלקות (כיון שבעיקר דין גניבה יש דין הזמה) ונמצא שעדות שאינה בת הזמה היא ולי"ש עדות.
2. וניתן לתרץ כריטב"א הנ"ל, דבאמת ישנו חיוב מלקות בעדים ומתקיים תורת הזמה, ולא רק בד' מקרים בלבד. אלא בב"ק שם לא יועיל להלקותם מכיון שנעקרה מהם תורת הזמה לחלוטין, אחרי שבע"ד הודה לדבריהם וא"א לחייב ממון על פיהם.

והרי הבאנו בשיעור א' דתוד"ה: 'מעידין' בסוגין פליגי על התוס' רא"ש. דס"ל דהמלקות דמשנתנו הם משום 'לא תענה' (ולא הוי לאו שאין בו מעשה מדכתיב 'והיה אם בן הכות הרשע') ומתקיים בכך דין הזמה. נמצא לשיטתם, דבכל מקום שא"א לקיים דין 'כאשר זמם' הרי הם לוקין ולא רק בד' המקרים הנ"ל, ולא כרא"ש. ונמצא דע"כ ס"ל לתוס' כהריטב"א בביאור הגמ' בב"ק שם, דבכל מקום שהודה הנידון לעדים בטלה עדות לגמרי, דשוב ליכא בהו תורת הזמה.

אמנם ניתן להקשות, דאי ס"ל לתוס' כהריטב"א דהודאת בע"ד לעדים פוטרת אותו מגלות, מדוע אמרו התוס' דידן בתירוצם בסוף דבריהם דאי שתיק לפני העדים הרי שתיקה כהודאה דמיא וגולה? הרי אליבא דהריטב"א אם הודה לדברי העדים עדותם אינה בת הזמה ואינו גולה ע"פ עצמו, וה"ה בשותק, דשתיקה כהודאה? ועוד יש להקשות לאידך גיסא, אי לא ס"ל לתוס' כהריטב"א, מדוע אמרו דרק אם שתק גולה דשתיקה כהודאה, היה להם לומר דאפילו בהודאה מפורשת גולה?

אלא יש לישב דאכן התוס' ס"ל כריטב"א דהמודה לדברי העדים אינו גולה כיון שעדות נעשית לעדות שא"א להזימה, והוא אינו גולה ע"פ עצמו. ברם, אם שתק מחד גיסא הרי הוא כמודה לעדים, אך מאידך גיסא אין בשתיקתו כדי להפוך את העדות לעדות שאי אתה יכול להזימה. וכן כתב גם הריטב"א בפירוש בזה"ל:

"עוד תירצו למשכחת לה למתניתין כשהלה שותק ולא חשבינן ליה הולאה ולא הכחשה לגבי האי".

היינו דשתיקה הוי כרגלים לדבר, אך לא כהודאת בע"ד גמורה.

קושית המהרשא על התוס' כאן.

אמנם, הקשו התוס' בב"מ שם ד"ה: 'מה' על טענתו שהיה יכול לטעון 'מזיד הייתי':
 "ואם תאמר והיאך נאמן לומר מזיד הייתי הא אין אדם מקים עצמו קשע כלאמר צפ"ק דסנהדרין (דף ט: וקס)
 גזי פלוני רבעני לרזוני...".

כלומר, מדוע נאמן לטעון 'מזיד הייתי' הרי כלל נקוט הוא בדינו שאין אדם משים עצמו רשע? ותרצו:
 "...וי"ל דאין נאמן לפסול עצמו אצל הכל עושה תשובה ואינו רוצה להביא חולין לעזרה".

כלומר, הוא אומר על עצמו 'מזיד הייתי' כיון ששב בתשובה ואינו רוצה להביא חולין לעזרה ע"פ עדים אלו ולעבור בלאו, להוסיף חטא על פשע. לכן אמרו חכמים בב"מ שם, שנאמן הוא להודות על האמת ולומר 'מזיד הייתי', ואינו כמשים עצמו רשע שאינו נאמן.

עפ"ז הקשה המהרש"א על דברי התוס' דידן, דבסוגין אין להאמינו בטענת 'מזיד הייתי' שהרי משים הוא את עצמו רשע. והכא ליכא לתרץ ששב בתשובה ואינו רוצה לגלות ולעבור על כך שום איסור, הרי סו"ס גם אם יגלה שום איסור לא יבוא לידו? כך הקשה המהרש"א. ומשמע שהבין שגם בטענת פטור אמרינן הכלל דאין אדם משים עצמו רשע.

⁵ שהרי הנידון מסייעים. ולפיכך עדותם הוי עדות שא"א להזימה.

מחלוקת הראשונים האם 'אין אדם משים עצמו

רשע' הוא גם בטענות או רק בעדות?

ונראה לתרץ זה ע"פ מה שכתב הגהות האשר"י על הרא"ש בפרק הגוזל" ב' שיטות בדין 'אין אדם משים עצמו רשע':

לנקות	לשלוח	מעות	שנתן	זכאוב	א	צפרג	למעשה
וטען	החר	ה	וקנ	והלך	ה	סחור	לו
הריוח	ל	ס	. ודן	שינה	ולכ	לעלמו	שקנ
רבי'	דכרי	לפי	ויתקב	נתכוין.	לכך	ונשבע	לשליח
עלמו	משים	אדם	ממונ	נפשיה	לדמיפט	קאומר	קאומר
ומקוי	לעלמו	ה	וקנ	שני	א	קמו	רשע
עלמו	משים	אדם	לאין	אומר	מור	גזלן	נפשיה
קרוכה	דעחו	שלפי	נאמן	הכ	משום	כלל	רשע

לשם זכאוב, התירא עבד".

כלומר, ב' דעות הם מדוע נאמן השליח לומר שאכן שלח יד בפקדון (בכסף) וקנה הסחורה לעצמו והריוח שלו הוא, אע"פ שבדבריו משים הוא את עצמו רשע שמשוי נפשיה גזלן:

1. משום שאין אדם משים עצמו רשע הוא רק בעדות שמעיד על עצמו. אך כשבא לפטור את עצמו ממון בטענות, יכול אדם לטעון טענה שעל ידה הוא משים את עצמו רשע. ובעובדא דפראג, נאמן השליח לומר שקנה את הסחורה לעצמו ולהשאיר לעצמו את הריוח, משום שבטענות ממון נאמן הוא אע"פ שמשים עצמו רשע.

2. באמת, אין אדם משים עצמו רשע לעולם, בין בטענות ובין בעדות בנוגע לאחרים, דבעינן לזה דין עדות. ובעובדא דפראג, נאמן השליח לומר שקנה הסחורה לעצמו ולהשאיר לעצמו את הריוח משום שבטענות אינו משים עצמו רשע לומר ששלח יד בפקדון ולשווי נפשיה גזלן, אלא לקח המעות וקנה בהם הסחורה בתורת הלואה, והראיה שהרי עתה רוצה ומוכן הוא לשלם לראובן את שווי מעותיו ורק את הריוח רוצה הוא להשאיר לעצמו.

אמנם יש ליתן טעם לשיטה קמא, מדוע בטענות אדם משים א"ע רשע, דלכאורה מ"ל טענות מ"ל עדות: והנה דין 'אין אדם משים את עצמו רשע' ילפי' בסנהדרין כ"ה. בעובדא דבר בניתוס כך:

"לאמר רבא לזה זריבית פסול לעדות. זר בניתוס אסהידו זיה תרי סהדי חד לאמר קמי דילי אוזיף זריביתא וחד לאמר לדילי אוזיף זריביתא פסוליה רבא לזר בניתוס והא רבא הוא לאמר לזה זריבית פסול לעדות והוה ליה רשע והתורה לאמרה אל תשת רשע עד".

כלומר, משהעיד העד האחד 'לי הלוה בר בניתוס בריבית' הרי העיד בדבריו תרתי: חד, שהלוה הלה בריבית. ועוד, שהוא עצמו (העד) עבר בלאו ולוה בריבית והרי הוא פסול לעדות, ונמצא שאין ב' עדים כנגד בר בניתוס שכן הוא פסול לפי דבריו. אך אעפ"כ פסלו רבא ע"פ העד הלוה ששם עצמו רשע בעדותו, ונשאלת השאלה מדוע? תרצה הגמ':

"רבא לטעמיה לאמר רבא אדם קרוב אלל עלמו ואין אדם משים עלמו רשע".

כלומר, כידוע קרוב פסול לעדות בפסול הגוף, בין עדות לחיוב ובין עדות לפטור. ומכיון שאדם קרוב אצל עצמו, הרי שהוא פסול להעיד על עצמו, בין עדות לפטור את עצמו ובין עדות לחיוב את עצמו ולומר שרשע הוא.⁷ לפיכך אותו העד שהעיד דבר בניתוס הלוה לו בריבית פלגינן בדיבוריה:

• במה שהעיד שבר בניתוס הלוה בריבית, הרי הוא נאמן גמור.

• אך במה שהעיד שהוא עצמו (העד) עבר בלאו ולוה בריבית מבר בניתוס, אינו נאמן, מכיון שאין אדם משים עצמו רשע.

ומשם משמע דדין 'אין אדם משים עצמו רשע' הוא דוקא בעדות שבא אדם להעיד, ועל ידה משים את עצמו רשע ופוסל את עצמו, ואינו נאמן משום שקרוב הוא אצל עצמו. אך אם בא לטעון טענה לפטור את עצמו ולא להעיד עדות, ומטענתו עולה שום רשעה על עצמו, בכה"ג אין אומרים אין אדם משים עצמו רשע, ונאמן הוא בטענתו, דליכא פסול קרוב בטענת טענות.

ברם, לשיטה בתרא, אמרינן דין 'אין אדם משים עצמו רשע' בין בעדות ובין בטענות, כפי שהביא הגהות אשר"י בשם אבא מורי, וזאת משום שטענת רשע שאדם טוען על עצמו הרי היא טענה שלא שכיחא, ואין אדם נאמן לטעון ע"ע טענה שלא שכיחא, כפי שמובא בתוס' דידן, שהיכא דאיכא רגליים לדבר שהרג בשוגג אינו נאמן לומר 'מזיד הייתי'.

מחלוקת בעלי התוספות בענין אין אדם משים עצמו רשע!

ועפ"ז יש לומר דפליגי בעלי התוספות, אימתי אמרינן דין 'אין אדם משים עצמו רשע' כמחלוקת הראשונים הנ"ל:

• התוס' דידן ס"ל דיכול אדם לטעון 'מזיד הייתי' ואין אומרים 'אין אדם משים עצמו רשע' כיון שבטענות אדם יכול לטעון ולשים עצמו רשע, ורק בעדות אמרינן אין אדם משים עצמו רשע.

⁶ רא"ש ב"ק פרק עשירי סי' י"ח.

⁷ וכן פרש"י בסנהדרין שם ד"ה: 'רבא לטעמיה. וכן פרש שם ט: ד"ה: 'רבא אמר'.

•אך התוס' בב"מ ג': סבירא להו דבאופן פשוט אין אדם נאמן לטעון לטעון 'מזיד הייתי' משום שאמרינן 'אין אדם משים עצמו רשע' גם העדות וגם בטענות. ולפיכך תרצו שאעפ"כ נאמן משום שאינו רוצה להביא חולין לעזרה.

אך ע"פ התוס' דידן לא קשיא קושית התוס' בב"מ כלל. ואכן הרמב"ן⁸ בב"מ שם תרץ קושית התוס' שם בפשיטות, דנאמן לטעון 'מזיד הייתי' ואין אומרים 'אין אדם משים עצמו רשע' כיון שבטענות אדם יכול לטעון ולשים עצמו רשע, ולא משום שאינו רוצה להביא חולין לעזרה כפי שכתבו לפרש התוס' בב"מ. וז"ל הרמב"ן שם:

תו	קשיא	להו	היכ	י	מאי	למימר	מזיד	הייתי	והא	אין
אדם	משים	עצמו	רשע	ולאו	מילתא	היא	לכאומר	מזיד	הייתי	אין

אין אדם משים עצמו רשע אלא גבי עדות ללא פסלינן עדותיה ופליגין דיבוריה אצל כשאומר מזיד הייתי אין אומרים לו להביא קרבן הואיל והוא יודע בעצמו שאינו חייב בו.

אמנם המהרש"א בקושיתו הבין שאין מחלוקת בין בעלי התוספות, אלא התוס' דידן קיבל את שיטת בעלי התוס' בב"מ שם, ד'אין אדם משים עצמו רשע' הוא אפילו בטענות ולא רק בעדות, ולפיכך הקשה מדוע בתוס' דידן לא דחינן ואמרינן דאינו נאמן לומר 'מזיד הייתי' משום שאין אדם משים עצמו רשע.

⁸ וכן סבר רש"י, ד'אין אדם משים עצמו רשע' הוא רק בעדות ולא בטענות הבע"ד.